

**ZAKRES WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI
WYMAGANY OD UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
NA KONKURSIE WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM
W ROKU SZKOLNYM 2024/2025**

I. Cele konkursu:

1. Wyłanianie i promowanie młodzieży o ponadprzeciętnej wiedzy i umiejętnościach,
2. Rozwijanie indywidualnych uzdolnień uczniów,
3. Przygotowanie uczniów do podjęcia nauki w szkołach ponadpodstawowych,
4. Popularyzowanie wiedzy obywatelskiej, zachęcanie do poznawania reguł funkcjonowania współczesnego społeczeństwa,
5. Dostrzeganie zmian społecznych i związków pomiędzy różnymi dziedzinami życia,
6. Kształtowanie umiejętności posługiwania się zdobytą wiedzą do rozumienia problemów współczesnego świata,
7. Kształtowanie postaw: patriotyzmu, tolerancji, poszanowania dla innych narodów, promowanie wartości demokratycznych i idei społeczeństwa obywatelskiego.

II. Etap rejonowy

Wiadomości i umiejętności zgodne z podstawą programową przedmiotów historia i wiedza o społeczeństwie – rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dziennik Ustaw z dnia 24 lutego 2017 r., poz. 356).

III. Treści kształcenia z wiedzy o społeczeństwie:

Zgodność z podstawą programową.

1. Społeczna natura człowieka.
2. Rodzina.
3. Szkoła i edukacja.
4. Prawa człowieka.
5. Nieletni wobec prawa.
6. Społeczność lokalna.
7. Społeczność regionalna.
8. Wspólnoty narodowe/etniczne i ojczyzna.
9. Udział obywateli w życiu publicznym – społeczeństwo obywatelskie.
10. Środki masowego przekazu.
11. Demokracja w Rzeczypospolitej Polskiej.
12. Sprawy międzynarodowe.

IV. Zakres umiejętności

Uczeń:

1. Znajduje informacje na temat życia społecznego, w tym publicznego, wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat wydarzeń z życia społecznego, w tym publicznego.
2. Umiejszcwia wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w czasie i przestrzeni.
3. Posługuje się terminologią z zakresu wiedzy o społeczeństwie.
4. Dostrzega zmiany w życiu społecznym oraz ciągłość w rozwoju kulturowym i cywilizacyjnym.
5. Wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej.
6. Wyjaśnia związki przyczynowo- skutkowe analizowanych wydarzeń, zjawisk i procesów.
7. Uzasadnia znaczenie procedur demokratycznych i stosuje je w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy.
8. Wykorzystuje swoją wiedzę o zasadach demokracji i ustroju Polski do rozumienia i oceny wydarzeń życia publicznego.
9. Rozpoznaje przypadki łamania praw w swoim otoczeniu, argumentuje zasadność postaw obywatelskich – m.in. odpowiedzialności, troski o dobro wspólne i tolerancji.
10. Ocenia postacie, fakty i wydarzenia współczesnego świata.
11. Potrafi dokonać analizy procesów integracyjnych we współczesnej Europie, krytycznie ocenić zmiany społeczno- gospodarcze oraz polityczne zachodzące w Europie.

V. Eliminacje wojewódzkie:

1. Zakres wiedzy

Zadania konkursowe na eliminacjach wojewódzkich obejmować będą wszystkie treści obowiązujące na etapie rejonowym oraz treści dodatkowe związane z tematem przewodnim konkursu: **PREZYDENT RP**, a w szczególności:

1. Model prezydentury w Polsce.
2. Zasady wyboru Prezydenta RP.
3. Kadencja prezydenta.
4. Pozycja prezydenta w systemie ustrojowym RP.
5. Pozycja i rola Prezydenta RP na tle pozycji prezydentów innych państw europejskich i Stanów Zjednoczonych Ameryki.
6. Uprawnienia prezydenta wobec parlamentu.
7. Uprawnienia prezydenta w relacjach z rządem.
8. Uprawnienia prezydenta wobec władzy sądowniczej.
9. Uprawnienia prezydenta w polityce zagranicznej.
10. Prezydent a bezpieczeństwo państwa.
11. Odpowiedzialność prezydenta.

2. Zakres umiejętności:

Uczeń wykazuje się umiejętnościami sprawdzanymi na etapie rejonowym, a ponadto:

1. Dokonuje analizy oraz interpretacji różnorodnych źródeł, formułuje krótką wypowiedź pisemną integrując informacje pozyskane z różnych źródeł.
2. Przedstawia argumenty uzasadniające własne stanowisko.
3. Dokonuje samodzielnej narracji opartej o własne obserwacje, literaturę, publicystykę i inne źródła przekazu.

LITERATURA

Podręczniki szkolne (z II i III etapu edukacyjnego), zestawy ćwiczeń, atlasy oraz inne materiały pomocnicze dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN.

Na etap rejonowy dodatkowo:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r.
- Korytko A., Letko P., Mierzwa E., *Terminy z wiedzy o społeczeństwie*, Warszawa 2000.
- Małuszyńska E., Gruchman B., *Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej*, Warszawa 2018.

Na etap wojewódzki dodatkowo:

- Dudek A., *Historia polityczna Polski 1989–2023*, Warszawa 2023.
- Gacka-Asiewicz A., *Podstawy prawa i wiedzy o społeczeństwie w pigułce*, Warszawa 2016.
- Głajcar R., Migalski M. (red.), *Prezydent w Polsce po 1989 r.: studium politologiczne*, Warszawa 2006.
- Kozłowski P., *Szukanie demokracji*, Warszawa 2001.
- Król M., *Słownik demokracji samorządowej*, Warszawa 2016.
- Król M., *Słownik demokracji*, Warszawa 1999.
- Żmigrodzki M., Dziemidok-Olszewska B. (red.), *Współczesne systemy polityczne*, Warszawa 2007.
- Żukiewicz P., *Przywódstwo prezydenckie w państwach Europy Środkowej i Wschodniej po 1989 roku. Analiza porównawcza*, Toruń 2013.